

Життєвий шлях на освітянській ниві...

Ретро-спогади
до ювілею

Павла Олексійовича Аверченка –
доцента кафедри технології металів і
матеріалознавства Запорізького
машинобудівного інституту ім. Чубаря
(нині – НУ «Запорізька політехніка»),
заслуженого винахідника України

2021р.

8 червня 2021 року виповнюється 100 років з дня народження Павла Олексійовича Аверченка

(08.06.1921,
с. Гусарка
Куйбишевського
(нині –
Більмакського)
р-ну Запорізької обл.
– 22.08.1999,
м. Запоріжжя)

Він вважається одним з талановитих науковців Запорізького машинобудівного інституту ім. Чубаря (нині – НУ «Запорізька політехніка»), які залишаються в історії навчального закладу.

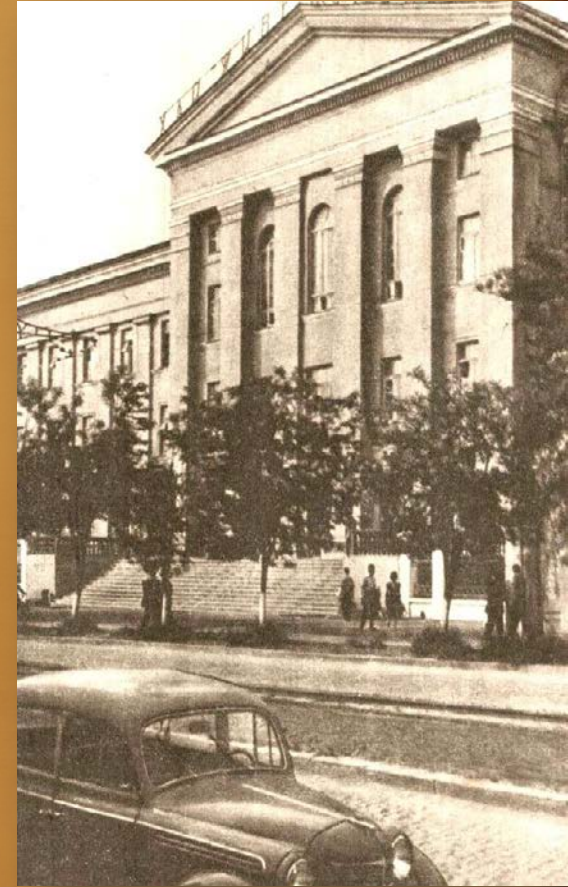
Павло Олексійович у 1960 закінчив Запорізький машинобудівний інститут ім. В.Чубаря за спеціальністю «Машини та технологія ливарного виробництва».

1961-1968 – доцент кафедри технології металів і матеріалознавства Запорізького машинобудівного інституту ім. В.Чубаря.

З 1967 – кандидат технічних наук.

1968-1980 – завідувач кафедри технології металів і матеріалознавства, з 1980 – доцент кафедри.

1970-1980 – Член президії науково-методичної ради з технології конструкційних матеріалів та металознавства МВСО СРСР.

Запорізький машинобудівний
інститут ім. В.Я.Чубаря

Наш пращур Сидір Трохимович Оверченко, таке було в нас тоді прізвище (1781-1842), у 1810 р. прибув з першими поселенцями до України зі Смоленської губернії. Тоді було засноване село Гусарка. У 1926 році від села відокремився хутір, який за пропозицією мого дідуся Аверченка Олексія Івановича (1876-1962), назвали Ленінським.

У дідуся було восьмеро дітей і десять онуків (я - наймолодша).

До Олексія Івановича часто зверталися односельці по медичну допомогу (вправити вивих, підлікувати тварину і таке інше), відремонтувати будь-який прилад. У нього, як кажуть, були "золоті руки".

Людина творчої праці – так з певністю можна назвати Павла Олексійовича Аверченка.

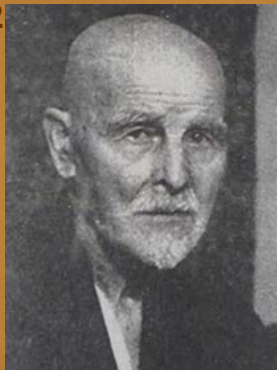
З дитинства він опікувався меншими братами, випасав худобу та допомагав батькові. Схожі зовні, батько й син були близькі в своїх вподобаннях. Разом майстрували, разом фарбували дах родинного будинку та багато іншого робили разом.

Здатність дивувати й дивуватись, навчатись та пізнавати створили підґрунтя для творчого життя юнака.

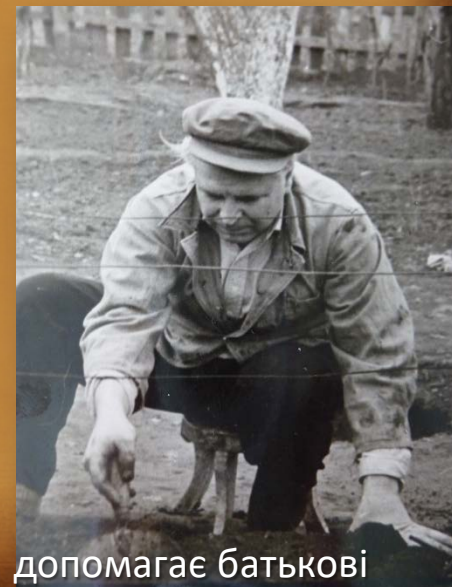

Хатинка, де пройшли дитячі роки Павла Олексійовича, хутір Ленінський поблизу с. Гусарка Куйбишевського р-ну (зараз Бельмакського)

Уривок зі статті І. Аверченко «Мій обдарований дідусь передав нам свої гени»// «Запорізька правда», 5 квітня 2

Аверченко Олексій Іванович

Павло Олексійович допомагає батькові

Напередодні війни Павло вступив до Запорізького авіаційного технікуму

Перше фото у 16 років
(збільшено з 3 на 4
з мережі Інтернет)

1941 р., Омськ

■ 1940 год. Студенты Запорожского авиатехникума имени Ворошилова.

Стоят слева направо: Я.Л. Шнапер, П.А. Аверченко, В.П. Иващенко.

Сидят: В. Виценко, В.Г. Жеребецкий, Г.Г.Брехлов, С. Гельфер.

Фото предоставила Ирина Аверченко

| 13 сентября 2011

В гуртожитку технікуму, де навчався П. О. Аверченко (з газети)

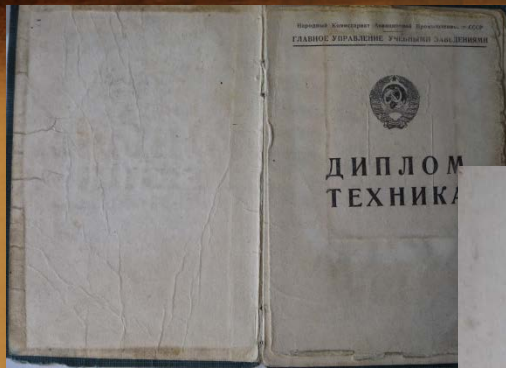
Авіатехнікум був розташований у теперішньому 2-му корпусі НУ «Запорізька політехніка»

Віньетка по закінченні Павлом Аверченком Запорізького Авіатехнікуму ім. К. Ворошилова

У 1941р. отримав диплом техника

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
УЧЕБНЫМИ ЗАВЕДЕНИЯМИ

Народный Комиссариат
Авиационной Промышленности
СССР

ДИПЛОМ

Пред'явитель сего гр. Авергенко Павел Алексеевич в 1937г. поступил и в 1941 г. окончил полный курс обучения в Запорожском Авиационном техникуме по специальности холодная обработка металлов резан. и защитил в Государственной экзаменационной комиссии дипломную работу на тему проект группы инструментального цеха для изготовления зольвентной протрашки с оценкой „Отлично“

Решением Государственной экзаменационной комиссии от 28/VI Июля 1941 г. гр. Авергенко Павлу Алексеевичу присвоена квалификация техника-технолога по холодной обработке металлов резанием.

Председатель Государственной экзаменационной комиссии *[Signature]*
Директор техникума *[Signature]*
Секретарь

М. П.

ДИПЛОМ

окончившего Запорожский Авиационный техникум
гр. Авергенко Павел Алексеевич

№ 86
Выдан 18/VI Август 1941 г.

Подпись владельца *[Signature]*

гр. Авергенко Павел Алексеевич
за время пребывания в техникуме прошел курс обязательного курса дисциплин и показал следующие успехи:

Наименование дисциплины	Общая оценка по курсу
1. Литература	Хорошо
2. Физика	Отлично
3. Русский язык	Хорошо
4. Украинский язык	Хорошо
5. Иностранный язык	Хорошо
6. Черчение	Хорошо
7. Теор. и практ. механ.	Хорошо
8. Сопротивл.	Хорошо
9. Дет. машин	Отлично
10. Тех. механика	Хорошо
11. ЭК. география	Отлично
12. Нов. история	Отлично
13. Ист. народов СССР	Отлично
14. Полит. экономия	Отлично
15. В. Дело	Отлично
16. Основы авиации	Отлично
17. Теория резания	Хорошо
18. Станки	Отлично

Наименование дисциплины	Общая оценка по курсу
19. Инструменты	Отлично
20. Лебедовые	Отлично
21. Прозв. авиации	Хорошо
22. Металловеды	Отлично
23. Зольвент	Отлично
24. Металлы обработки	Отлично
25. Гор. обраб. мет.	Хорошо
26. Авиаматериалы	Хорошо
27. Винты	Отлично
28. Организ. пр-ва	Хорошо
29.	
30.	
31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	

1945 р., з дружиною Надією Василівною
в Омську

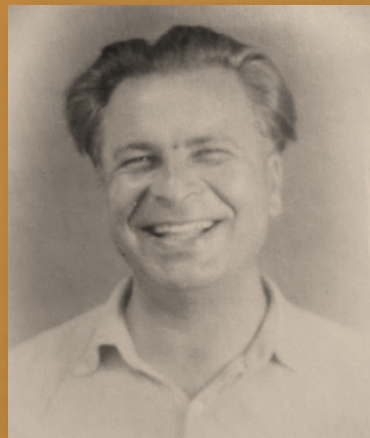
1950 р., за шахами на відпочинку в Андріївці
(з газети).

■ 1950 год.
Работники так называемого «п/я 18»
(теперь АО «Мотор Сич»)
Павел Аверченко (играет белыми)
и Давид Либович (черными) в доме
отдыха в Андреевке. Да, судя
по обстановке, шесть десятилетий
назад отдых был не пятизвездочный.
Но интеллектуальный
Фото предоставила Ирина Аверченко

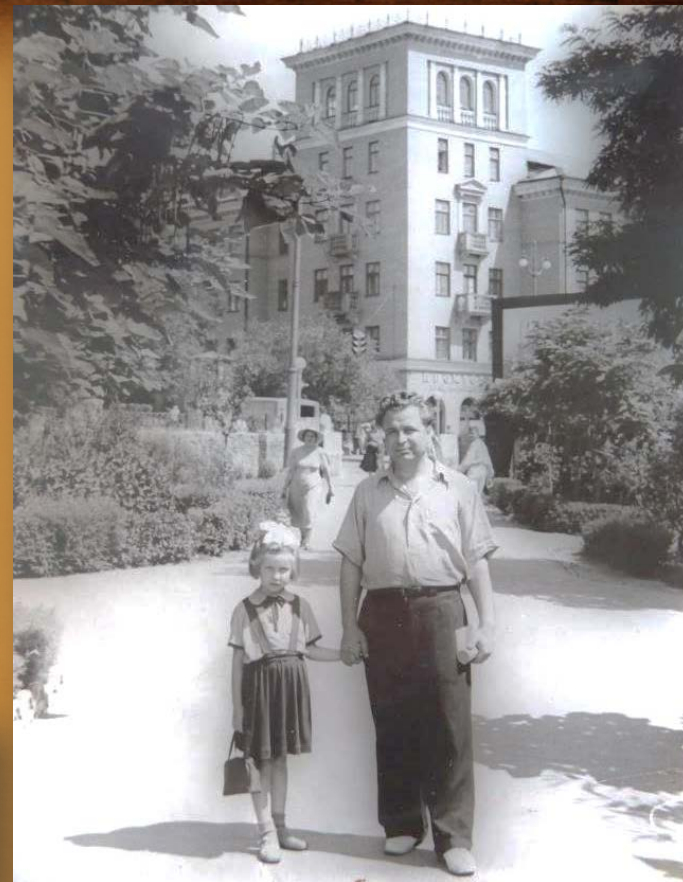

← 1951 р., з донькою Іриною

Щаслива мить

1955 р., з донькою Іриною.
На цьому місці традиційно
фотографувалися
кілька разів кожні 5 років

1952 р.,
у підшефному
колгоспі (з газети)

9 июля 2013 | "Индустриальное ЗАПОРОЖЬЕ"

Віньетка ЗМІ. Цікаво знаходити знайомі обличчя!

У 1960р. закінчив Запорізький машинобудівний інститут ім. В.Чубаря за спеціальністю «Машини та технологія ливарного виробництва»

1960 р.,
з дружиною
Надією

СЛОВО ПРО МАТУСЮ

ІРИНА АВЕРЧЕНКО, ПОЗАШТАТНИЙ КОРЕСПОНДЕНТ

ЦЬОГО року моїй матусі Надії Василівні виповнилося б 95 років. Вона пішла з життя у 80-річному віці. Я завжди пам'ятаю про неї, але в такий тривожний час як зараз душа особливо потребує материнського тепла та любові.

Матуся моя була незвичайною. Народилася вона і виросла в дружній, працьовитій родині. Її звали Надійкою, вона й справді випромінювала надію, оптимізм, доброзичливість.

Коли Надія вчилася у сьомому класі, а це було в 1933 році, якось у школі з'явився агітатор. Він запропонував учням поїхати збирати малину в село. Там, мовляв, можна буде пити молока, скільки хочеш. Учнів супроводжував учитель математики Григорій Євсейович Коган. Із мамою поїхала молодша сестра Валентина. Норми збирання ягід були дуже великими, а хто їх не виконував, тих не годували. Щодня на обід давали суп із брудної гнилої капусти. Про обіцяне молоко і не згадували. У перші години всі накинулися на малину й зіпсували собі шлунки. Від спеки мамі було дуже погано, й вона не могла працювати, довелося сестричці виконувати дві норми. Малину збирали у фартухи й несли до вагів. Через кілька днів мама написала додому листа, і дідусь приїхав і забрав дочок. Поверталися потягом, але назва села не збереглася. Події того літа врізалися в пам'ять дівчинки на все життя.

Мама Надія була у першому випуску десятирічки №4 (зараз це СШ №5), а після школи стала сту-

денткою Дніпропетровського університету, хімічного факультету. Вона мала багато друзів серед студентів. Дружба ця залишилася на все життя.

Переддипломну практику Надія проходила на «Запоріжсталі» у хімічній лабораторії, де виявила здібності до дослідницької роботи. Після цього їй дали призначення на завод імені Баранова в Запоріжжі (зараз «Мотор Січ»). Одним із засновників цього підприємства був мій дідусь Василь Іович Турчин.

Коли почалася війна, мама з сестрою і батьками евакуювались із заводом до Омська. Там у найшвидший термін був відбудований завод, який уже восени видав продукцію. Працювали на верстатах у цехах без дахів по 12 годин без вихідних і відпусток. Жили в бараках по дві родини в одній кімнаті. Готували їжу на «буржуйці», на яку можна було поставити тільки маленьку каструльку. Голодували. У їдальні давали ріденьку юшку, а за спиною стояли голодні люди, чекали, щоб доїсти хоч що-небудь. Через недоїдання, слабкість робітники ночували у цехах, бо не було сил дістатися до житла. Були випадки, коли люди вмирили просто біля верстатів.

Із цим же заводом після закінчен-

ня авіаційного технікуму евакуювався із Запоріжжя і мій майбутній батько – Павло Олексійович Аверченко. Доля звела їх із мамою на громадській роботі. Одружилися вони 16 листопада 1942 року. Після реєстрації шлюбу вдома випили компоту і відправилися на завод на другу зміну.

Мої батьки прожили разом 56 років і пішли з життя у 1999 році.

Після війни маму нагородили медаллю «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.».

У 1946 році родина повернулася до Запоріжжя. Мама працювала на міських підприємствах, зокрема, на моторобудівному заводі. Друкувала статті в наукових журналах, мала три авторських свідоцтва на винаходи. Вона була небайдужою, талановитою і відповідальною людиною. А ще добродушною і ніжною матусею.

Молодята Надія і Павло Аверченки. Омськ, 1942 рік

Учениці сьомого класу. Третя ліворуч – Надія Турчина. 1933 рік

Засідання комсомольського активу. Крайня ліворуч – Надія Турчина

1961 р., на Першотравневій демонстрації з колегами (зліва направо): Ф.В.Сігалко, Б.С.Натапов, П.О.Аверченко, М.Н.Лепіхова, А.А.Потуремець.

1962 р., Жовтнева демонстрація (фото з газети)

■ 7 ноября 1962 года. Сотрудники кафедры металловедения Запорожского машиностроительного института имени Чубаря: Федор Викентьевич Сигалко, Мария Дмитриевна Волощук, Анатолий Афанасьевич Потуремец, внучка кого-то из сотрудников, Галина Ивановна Василенко, Нина Елисеевна Носик, Миля Никитична Лепихова, Павел Алексеевич Аверченко, Вадим Ефимович Ольшанецкий (ныне профессор кафедры физического металловедения ЗНТУ).
Фото предоставила Ирина Аверченко

1962 р., на кафедрі технології металів і металознавства ЗМІ, де Аверченко П.О. працював з 1961 по 1968 р.р.

1962 р., в день Першотравневої демонстрації
з колегами кафедри «Технологія металів та металознавства»

60-ті роки, на суботнику зі студентами
в Дубовому гаю

З колегами

1962 р., з колегами у святкові дні

60-ті роки, під час демонстрації
з колегами (зліва направо):
Г. М. Бабіцька, Г.І. Василенко,
А.А.Потуремець, Д.Є. Цивірко,
П.О. Аверченко

1968 р., колектив кафедри Технології металів:
(перший ряд зліва направо) В.М.Плескач,
П.О. Аверченко (завідувач кафедри 1968 – 1980),
Є.Г. Константинов, другий ряд (зліва направо):
С.І. Рябцев, Б.О. Трескунов,
В.І. Кульвінська, О.Д.Юрченко

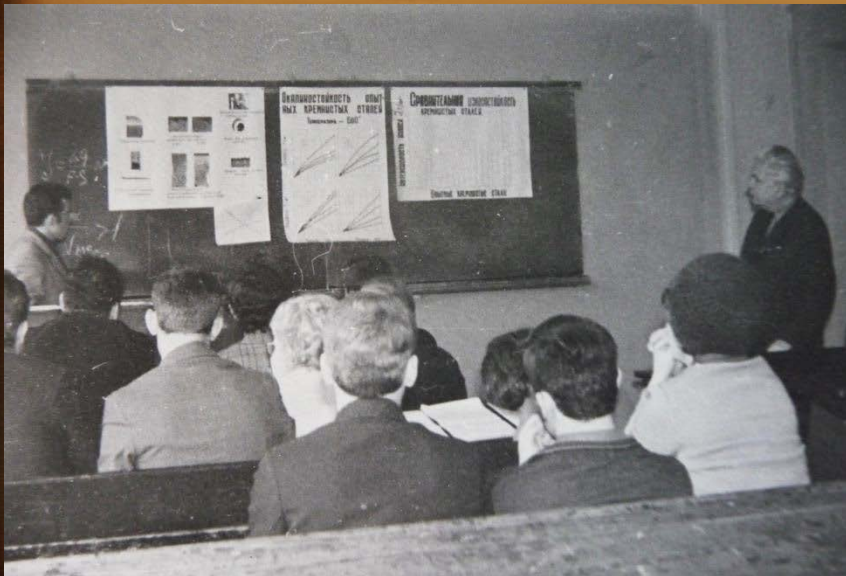

← 1970 р., на травневій демонстрації з В.В.Гайдуком

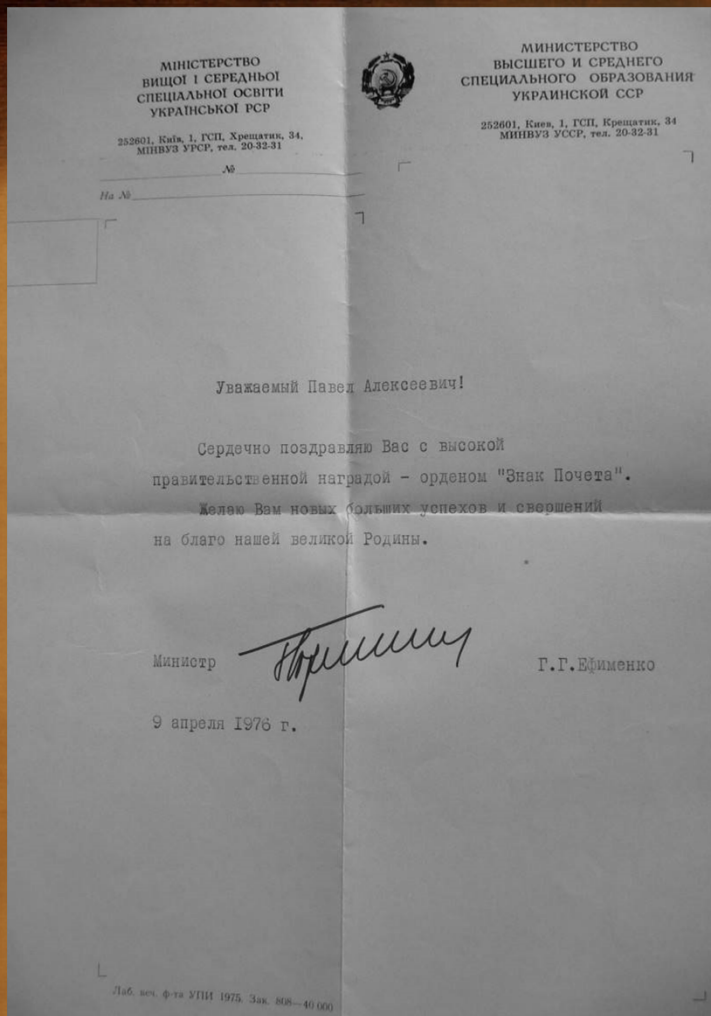

Відрядження до Харкова з В.В.Гайдуком

Робочі моменти

1970 р., вітальний лист
від Міністра

1971р., відрядження у Чернігів →

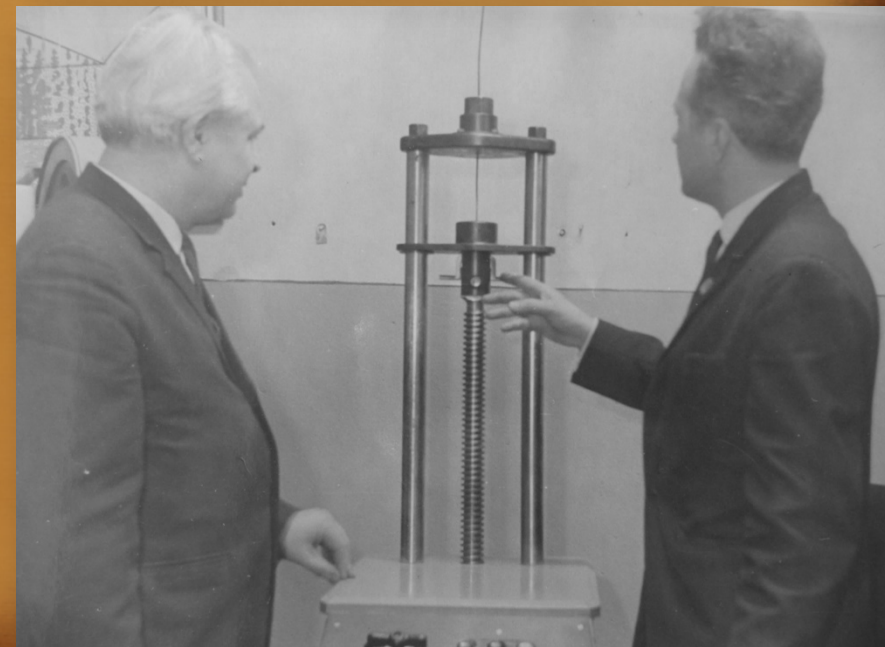

1972 р., з учбовим майстром
А. Берестовенком

1978 р., виступ у гуртожитку ЗМІ №2

70-ті роки, з доцентом Є.Г.Константиновим
біля свого винаходу – волочильного
вертикального (для економії місця) стану –
до лабораторних робіт
«Обробка металів тиском»

1979 р., відрядження
в Алма-Ату

70-ті роки, травень, Першотравнева демонстрація з колегами Кафедри технології металів (зліва направо): А. Берестовенко, В.І. Груба, В.Семенов, О.Д. Юрченко, П.О. Ааверченко, Є.Г.Константинов, С.І. Рябцев, Н.Г. Трескунова, Р.Я. Петрикiна з донькою Олею, О.Ф.Карпенко, О.Б. Колотилкин, Б.О. Трескунов

70-ті роки,
на робочому
місці

Гра в шахи з дітлахами

70-ті роки, Першотравнева
демонстрація. З колегами
(зліва направо): Б.О. Трескунов,
Л.Л.Белоус, А.В.Лісовський, В.М.
Осадчий, О.Д.Юрченко, Б.Ш. Мамедов,
В.І.Груба, О.Б.Колотилкин,
П. О. Аверченко

70-ті роки, з колишнім моряком, матеріально
відповідальним на кафедрі Технології металів -
В.І. Корнієнком

1984 р., складання цього
словника було підсумком
наукової діяльності
П. О. Аверченка

На відпочинку в університетській оздоровниці "Сосновий бір".

1985 р.

1985 р., з газети

Фото з сімейного архіву **Ірини Аверченко**,
співробітниці кафедри зварювання

Наша фотогалерея

1988 р., з газети

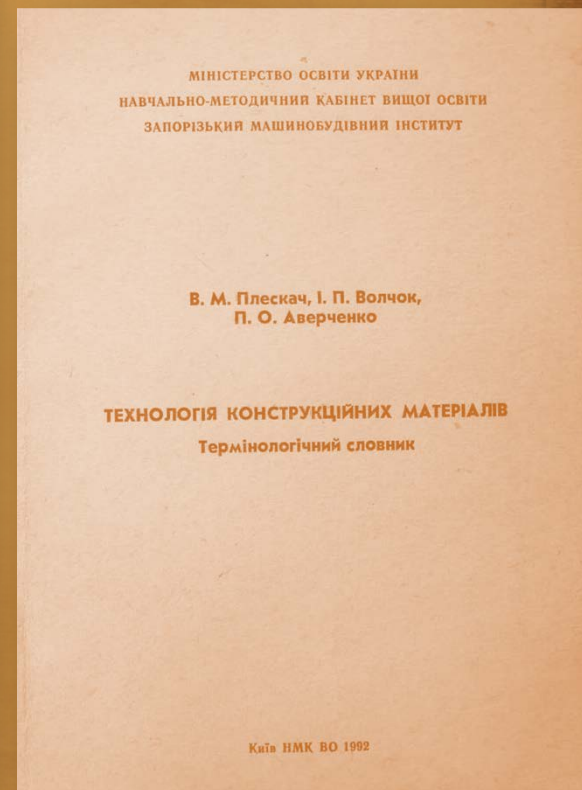
Працівники кафедри "Технологія металів": П.О. Аверченко – доцент, М.А. Яковенко – навчальний майстер (перший ряд), праворуч у другому ряду – Ю.К. Цуруфан – навчальний майстер, працює й досі. 1988 рік.

Знімок з сімейного архіву Ірини Аверченк.

Авторські свідоцтва
П. О. Аверченка

1992 р., видання
термінологічного
словника «Технологія
конструкційних
матеріалів»

Монографії та наукові
праці

Павла Олексійовича
Аверченка

Пам'ять
про педагогічну майстерність
Павла Олексійовича Аверченка,
наукову діяльність, художній
талант, активну життєву
позицію, доброзичливість
та порядність залишаються
в наших серцях подібно до
того, як не зникає світло
далеких зірок.

До 100-річчя Науковця, Педагога, Людини

**Дізнатися більше
про Павла Олексійовича Аверченка
можна за посиланнями:**

1. Науковець та художник. Огляд Наукової бібліотеки ЗНТУ до 95-річчя від дня народження П.О.Аверченка.

Режим доступу:

http://library.zp.edu.ua/virtual_exhibition/16_12_20_averchenko.pdf

2. Славетні Запоріжці: Аверченко Павло Олексійович.

Режим доступу:

http://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=5205&lang=ukr&news_code=

3. Аверченко И. Воспоминания дочери об отце// Винахідник і раціоналізатор, - 2003. - №4. – с. 28 - 29

**Наукова бібліотека
НУ «Запорізька політехніка»
висловлює подяку
за допомогу
у підборі матеріалів
донецькому науковцю -
Ірині Павлівні Аверченко**

Підготувала презентацію:
завідувач сектором Наукової бібліотеки
НУ «Запорізька політехніка»
Федько Н.І.